

STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ

Workshop
„Strategické plánování“
Brno 14.1.2006

1. Co je strategické plánování

STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ JE

PŘÍLEŽITOST

umožnit lidem pokud možno strukturovaně uvažovat o tom, jaká organizace je, co chce, čeho je ještě schopna a čeho už vlastně ne, po tak dlouhou dobu, jakou si vymezím

vytrhnout se z každodenní rutiny a povídat si o minulosti, budoucnosti, přítomnosti a potom navrhnout kroky a nová pravidla, jak bude organizace fungovat

jak se rozhodovat o tom, co já osobně podniknu a příležitost mluvit o svých záměrech s dalšími lidmi, kteří v organizaci pracují

NÁSTROJ

intenzivní vnitřní komunikace

jak znovu definovat, kdo a jak vlastně v organizaci rozhoduje a upravit procesy tak, aby vyhovovaly všem zúčastněným

který umožňuje rozdělit úkoly tak, aby mohly být provedeny a dosáhlo se vytýčených cílů

přenosu informací uvnitř organizace a nástroj budování všeobecně sdíleného povědomí o cílech a hodnotách

2. Kdo by se měl strategického plánování účastnit a proč

Kvalita strategického plánu závisí na třech faktorech:

- A) na kvalitě lidí, kteří ho tvoří (výběr lidí do pracovního týmu)
- B) na množství investované energie a dostatečném času
- C) na způsobu řízení (výběr facilitátora)

Pracovní tým

1. Počet členů pracovního týmu

3-8 malé organizace, 10-15 velké organizace

Čím větší je počet lidí zapojených do diskuze, tím delší a trnitější je cesta k jednoznačným výstupům

2. Složení pracovního týmu

Členové pracovního týmu by měli mít tyto předpoklady:

- úzké sepětí s organizací,
- intenzivní zájem na jejím dalším fungování
- zároveň zodpovědnost za podobu organizace

Workshopu by se měly účastnit všechny typy lidí pracujících pro organizaci:

- ředitel
- projektový manažer
- projektový asistent
- dobrovolník

Cílem je omezený počet účastníků, pokud možno pokrývající celé spektrum pracovníků organizace

Složení účastníků by mělo být prodiskutováno s facilitátorem

3. Externí facilitátor

Pro vedení strategického plánování se doporučuje najmout si externího facilitátora, která má doložitelné zkušenosti s vedením SP nebo vedením obdobných procesů.

Během SP se totiž otevírají palčivé otázky fungování organizace, vyhodnocuje se efektivita některých dosavadních postupů, jak organizace funguje, hodnotí se úspěch jednotlivých programů organizace a navrhuje se, jakým způsobem by měly být dále rozvíjeny nebo utlumovány.

Všechny tyto otázky jsou velmi citlivé a debata o nich má obrovskou tendenci točit se v kruhu nebo vyvolávat konflikty mezi pracovníky organizace.

Předpoklady kvalitního facilitátora pro strategické plánování

Umění naslouchat

Umění formulovat závěry a odhadnout stav mysli skupiny

Odvaha navrhnout kompromisy přijatelné pro všechny zúčastněné

Charisma a schopnost budit důvěru

Otevřenost, čestnost, smysl pro etiku diskuze a demokracii

Smysl pro humor a sebeironii

3. Příprava strategického plánování

Logistika a zázemí

Nejobvyklejší formou workshopu je 2-3 denní výjezdní workshop pracovního týmu mimo místo, kde organizace sídlí

Pokud je to možné, mělo by být slušně dostupné, abychom si mohli na workshop případně zvát hosty k některým bodům programu, např. účetního/ekonomu na analýzu finančního zdraví organizace

Všichni účastníci by měli dostat předem program workshopu

Místnost

Místnost pro jednání by měla být dostatečně prostorná, větraná. Měla by být vybavená pohodlnými židlemi postavenými do kruhu. Flipchart a židle pro facilitátora zaujmají jedno z míst v kruhu.

Naprosto nevhodné je sedět kolem stolu kde nevidí všichni účastníci do obličeje všech ostatních.

Podmínkou úspěchu je klid.

Vybavení

Podmínkou jsou:

- flipchart
- fixy 4 základních barev
- papíry na flipchart i na poznámky
- vytištěný program
- občerstvení

Doprovodný program

Záleží na konkrétních podmínkách. Je ideální, pokud je organizována společná večerní zábava pro všechny členy pracovního týmu. Posiluje to jeho soudržnost a některé komplikované otázky mohou být nenásilnou formou vyřešeny v neformálním prostředí.

Je důležité dodržovat pravidla duševní hygieny. Ačkoliv je proces strategického plánování velmi náročný a je nezbytné využít maximum času pro práci, efektivita jednání psychicky unavených lidí velmi klesá. Neměli bychom končit později než ve 20.30 a po večeri už by neměl probíhat pracovní program.

4. Pravidla workshopu

Neměla by chybět tato pravidla:

- Vypnutý mobil a dodržování pravidel slušného chování.
- Všichni jsme si rovni. Nikdo není chytřejší než kdokoliv jiný. Každý má stejné právo účastnit se debaty a všechny názory mají být alespoň vyslechnuty.
- Mluvíme jenom pravdu a nic se nesnažíme skrývat.
- Všichni máme moc měnit organizaci, nejen její ředitel, předseda.
- Plánujeme proto, abychom věděli, co chceme (nebo potřebujeme) udělat, nikoliv proto, abychom měli plán.
- Výsledek bodování lze měnit konsenzem. Plánujeme my, nikoli neosobní matematické techniky.

5. Popis jednotlivých bloků strategického plánu

Lidé organizace

SWOT analýza

Analýza pracovního okolí organizace

Analýza financování programů

Shrnutí analýzy organizace – SWOT a výsledky analýz

Vize organizace

Definování strategických směrů rozvoje organizace

Zpracování akčního plánu

Implementace strategického plánu

Aktualizace akčního plánu

Lidé organizace

Úvodní blok. Pomáhá účastníkům uvědomit si svoji pozici v organizaci a vyslechnout si sebehodnocení ostatních. Nastavuje v praxi odsouhlasená pravidla workshopu, především rovnost v diskusi a otevřenost v hodnocení a názorů.

Účastníci odpovídají na otázky:

- Jak dlouho jsem v organizaci?
- V čem jsem pro organizaci nejpřínosnější a v čem nejméně přínosný?
- V čem je organizace mimořádná a v čem pokulhává?
- Kde chci být za 1 rok já jako pracovník organizace?

SWOT analýza

Analýza

Silných stránek (Strength)

Slabých stránek (Weakness)

Příležitostí (Opportunities)

Ohrožení (Threats)

Silné a slabé stránky jsou popisem vnitřního stavu organizace.

Příležitosti a ohrožení jsou vnějšími faktory, které však také mohou být výsledkem působení organizace ve vnějším světě. Mají spíše vazbu na budoucnost, ačkoli musí být reálné už v době plánování.

Na kvalitě SWOT analýzy životně závisí úspěch celého plánování. Pokud by v rámci tvorby SWOT nejsou popsány všechny klíčové faktory, které ovlivňují současný stav organizace, nemohou být v dalších krocích navrženy správné cíle a postupové kroky.

Analýza pracovního okolí organizace

Cílem je zjistit spojence a konkurenty, aby mohla být kvalitněji vybrána prioritní tvrzení SWOT pro další plánování.

Analýza prostředí je také předpokladem pro pečlivé plánování kroků k rozvoji programů (obvykle se spojenci a konkurenti týkají činnosti/programové skladby organizace).

V rámci bloků jsou stanoveny zainteresované skupiny lidí kolem organizace, definován jejich vztah/zájem vzhledem k organizaci a její činnosti, dopad/vliv jejich činnosti na organizaci a priorit.

Nejlépe analýzu zpracujeme pomocí tabulky, ve které si napíšeme seznam zainteresovaných skupin (primárních i sekundárních), seznam jejich zájmů a předběžné zhodnocení dopadu, který může mít skupina na činnost a rozvoj organizace.

Analýza financování programů

Podkladem je finanční uzávěrka připravená účetním nebo ekonomem organizace. Smyslem je rámcově a odhadem definovat finanční vazby mezi jednotlivými programy organizace jako doplnění předchozích analýz.

V neziskových organizacích je obvyklé, že některé programy jsou finančně výhodnější než jiné a dochází k vnitřnímu dotování nevýdělečných programů. Takový stav není ani výrazem pokřiveného fungování organizace ani finanční neudržitelnosti, pokud o tom bylo s veškerou odpovědností rozhodnuto na základě pravdivých dat.

Organizace nemůže naplánovat rozvoj nebo naopak útlum některých svých programů, pokud nemá představu o finančním stavu a potenciálu jednotlivých programů.

Shrnutí analýzy organizace – SWOT a výsledky předchozích analýz

Stanovení priorit SWOT

Prioritní tvrzení jsou přepsána do 4 oddílů na jeden papír.

Oddíly:

- Programová skladba
- Řízení organizace
- Lidé a vybavení
- PR a vnější vztahy

Fundraising nemá zvláštní oddíl. Protíná všechny 4 oddíly.

Vybraná prioritní tvrzení SWOT jsou doplněna z dalších dvou analýz o nejzávažnější výstupy, pokud už nejsou zapsány.

Je zpracován první ze tří důležitých papírů!

Vize organizace

Každý z účastníků si zvlášť na papír napíše, jaká je jeho vlastní vize v následujících oblastech:

- Programy organizace
- Velikost organizace
- Financování

Účastníci prezentují svoje odpovědi a je hledán společný konsenzus ve všech oblastech.

Vize stanovená v rámci tohoto bloku se považuje za dlouhodobý strategický cíl organizace. Jednotlivé aktivity a návrh úpravy pravidel fungování organizace proto musí bezprostředně směřovat k navržené a schválené vizi.

Je zpracován druhý ze tří nejdůležitějších papírů.

Definování strategických směrů rozvoje organizace

Určit strategické směry rozvoje je pravděpodobně nejobtížnější krok celého strategického plánování.

Hledáme, jak se posunout z papíru „Shrnutí analýz“ na papír „Vize“ a takto navržené kroky se snažíme integrovat do širších celků – strategických směrů.

Neboli – Co všechno musíme udělat, abychom se z bodu A dostali do bodu B?

Obvyklý výsledný počet směrů je 4 – 6, může jich být i méně.

Je zpracován třetí papír.

Zpracování akčního plánu

Cílem akčního plánu je zajistit naprosto konkrétní výstupy z workshopu. Všechny předchozí úkony sloužily pouze jako kvalitní příprava pro závěrečný blok.

V tomto bloku se ukazuje, že složení lidí by mělo být takové, aby neměli zábrany i zásadně měnit organizaci, pokud je to nutné a účelné.

Akční plán obsahuje:

- Schálená nová pravidla fungování organizace
- Úkoly rozdělené mezi přítomné (případně nepřítomné) pracovníky organizace. Každý úkol obsahuje odpovědnou osobu a termín dokončení.

Každý strategický směr by měl mít následující strukturu:

- a) celkový cíl
- b) dílčí cíle
- c) kroky v rámci jednotlivých dílčích cílů

Implementace strategického plánu

Každý strategický plán musí mít „otce“ nebo „matku“, musí být zpracována tabulka úkolů a stanoveno, jak se bude vyhodnocovat realizace.

Strategický plán je živý dokument. V žádném případě by neměl být realizován mechanicky. Vždy pracujeme s omezeným množstvím informací a vycházíme z předpokladů, které se později mohou ukázat jako nepravdivé.

Aktualizace akčního plánu

V závěru workshopu je naplánováno datum příštího strategického jednání a určen pravidelný rytmus těchto setkání.

Malá organizace by se měla setkávat nejméně 1 celý den alespoň 2x ročně.

Každé další strategické setkání vyhodnocuje, jak byly provedeny úkoly z minulého setkání a zda jejich uskutečnění splnilo požadovaný účel. Každé jednání se soustředí na všechny čtyři okruhy udržitelné organizace

- a) řízení organizace
- b) programová skladba
- c) lidské a materiální kapacity
- d) PR a vnější vztahy

Fundraising a finanční zdraví je projednáváno samostatně jako pátý okruh prolínající se všemi předchozími.